

Laïcitat en xifres

Anàlisi 2016

Hungria Panadero | Josep Mañé

FUNDACIÓ
FERRER I GUÀRDIA

Índex

Presentació	3
1. Adscripció a opcions de consciència	4
<i>Religiositat</i>	8
2. Finançament	10
<i>Assignació tributària</i>	11
<i>Sacerdots assalariats de l'Estat</i>	12
3. Educació	13
<i>Assignatura de religió</i>	13
<i>Capelles en les universitats públiques</i>	15
4. Ritus de pas	16
5. Conclusions	18

Presentació

Amb la voluntat d'oferir una visió empírica de la situació de la laïcitat a Catalunya i al conjunt de l'Estat espanyol, presentem l'informe *Laïcitat en xifres, anàlisi 2016*. Al llarg d'aquesta edició, hem procurat oferir un recull de dades que considerem imprescindibles a l'hora de comprendre l'evolució i l'actual situació de la laïcitat en la nostra societat. Entenem que l'anàlisi quantitativa que plantejarem és necessària a l'hora de generar un espai de debat i reflexió que abordi qüestions clau sobre com volem que sigui la societat, actual i futura. La relació entre la religió, l'individu, el col·lectiu, l'espai públic i l'Estat són elements que, sens dubte hem de definir entre tots, doncs tenen una incidència directe sobre la nostra realitat més immediata.

Per aquest motiu, al llarg de les següents pàgines hem desenvolupat una breu anàlisi de les principals dades relacionades amb la religiositat dels ciutadans i de les ciutadanes i les interaccions entre l'administració pública i les institucions religioses, amb l'objectiu d'obtenir una visió global entorn d'aquests temes i poder-ne presentar l'evolució al llarg dels últims anys.

Han estat diverses les fonts a les quals hem pogut recórrer per dur a terme aquesta tasca. Per una banda, els baròmetres d'opinió del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS) ens han proporcionat una informació publicada regularment sobre les opcions de consciència de la població espanyola, així com el posicionament d'aquesta respecte a diferents qüestions vinculades amb la laïcitat. Per altra banda, també hem recorregut a dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport (MECD, per les seves sigles en castellà) i del Ministeri d'Hisenda i Funció Pública (MINHAFP, per les seves sigles en castellà).

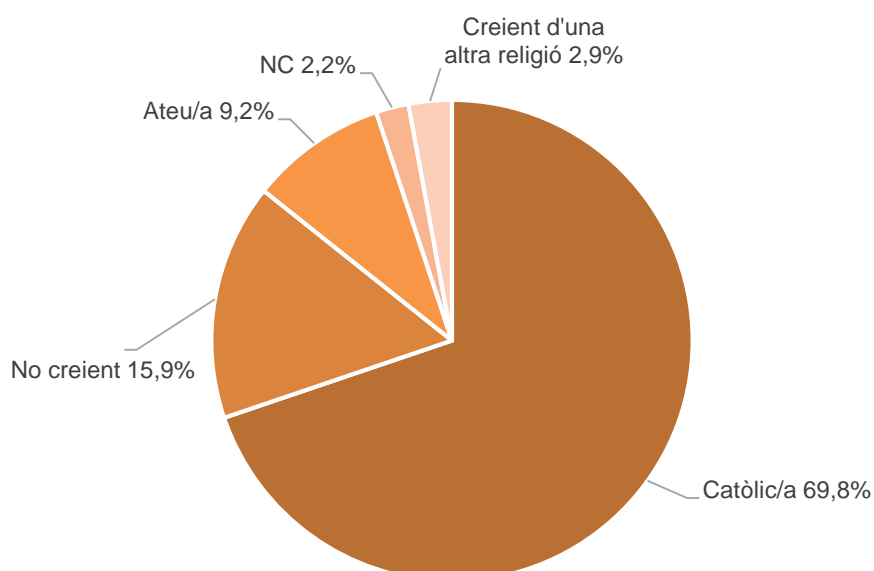
Per altra banda, també hem considerat interessant recollir part de la informació del *Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la diversitat* que el 2014 va ser publicat pel Centre d'Estudis d'Opinió (CEO) i que recull dades vinculades amb qüestions religioses en l'àmbit de Catalunya.

En aquest article donem continuïtat a l'esquema plantejat en anteriors edicions. Presentem totes les dades disponibles respecte a l'adscripció a opcions de consciència, finançament, educació i ritus de pas.

1. Adscripció a opcions de consciència

Durant l'any 2016, i segons les dades recollides al baròmetre del CIS, el **25,1%** de la ciutadania espanyola s'adscriu a opcions de consciència no religioses. Concretament, el 15,9% es declara no creient, mentre que el 9,2% es posiciona com a ateu. No obstant això, avui en dia més del 70% de les persones enquestades es defineix com a creient d'alguna religió, sent el catolicisme la religió majoritària, agrupant el 69,8% de la població, mentre que les altres religions agrupen el 2,9%.

Gràfic 1. Adscripció a opcions de consciència, 2016

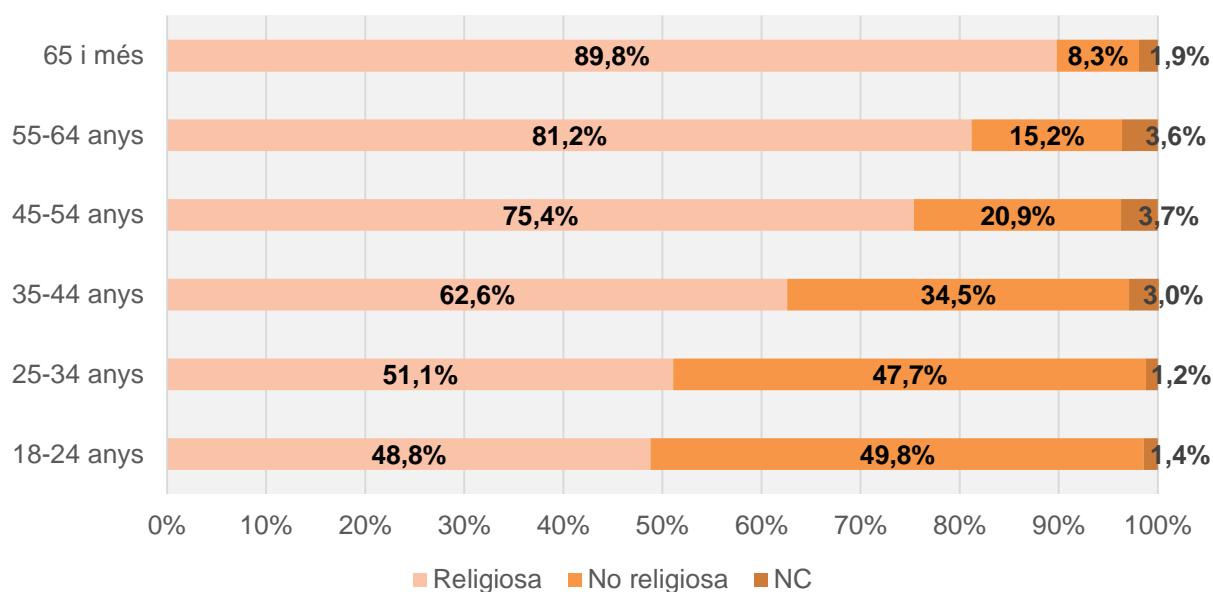
Font: CIS, Estudi 3159, Baròmetre novembre 2016

L'edat és, tal com s'observa al Gràfic 2, un element que incideix sobre les opcions de consciència de la ciutadania. Així doncs, entre les persones més joves (de 18 a 24 anys), gairebé la meitat es considera adscrita a opcions de consciència no religiosa, mentre que entre la franja més grans (65 anys i més), la proporció de persones no creients és únicament del 8,3%.

Així doncs, s'observa una tendència força clara a la reducció del percentatge de persones no religioses a

mesura que s'incrementa l'edat d'aquestes. A partir de la franja 45-54 anys, les persones que s'adscriuen a opcions de consciència religioses superen el 75%.

Gràfic 2. Adscripció a opcions de consciència (religiosa – no religiosa) segons grups d'edat, 2016

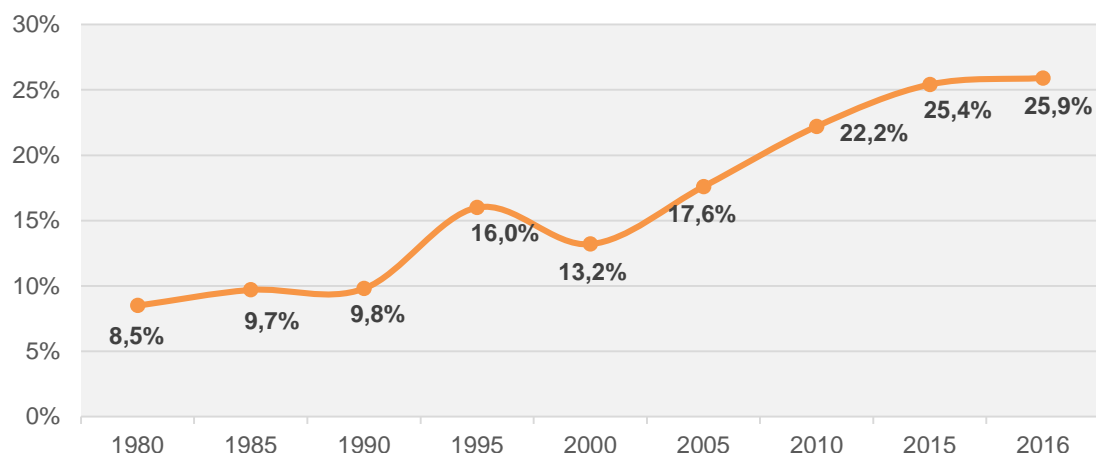

Font: CIS, Estudi 3149, Baròmetre setembre 2016

L'evolució de les opcions de consciència no religiosa de la població espanyola durant el període 1980-2016 presenta un increment sostingut i gairebé ininterromput de la proporció de persones no creients. Així doncs, si el 1980 únicament un 8,5% de la població es considerava no adscrita a cap religió, el 2016 aquesta xifra és de gairebé el 26%, amb la qual cosa es pot afirmar que una de cada quatre persones no s'adscriuen, a dia d'avui, a cap opció de consciència religiosa.

A més, un fet rellevant és que el creixement de les persones no adscrites a cap religió s'ha accelerat entre el període 2000-2015, una tendència que sembla mantenir-se fins a l'actualitat, si bé amb una lleugera desacceleració entre els anys 2010 i 2015.

Gràfic 3. Evolució de l'adscripció a opcions de consciència no religiosa, 1980-2016 (%)

Font: Elaboració pròpia a partir dades Comas Arnau, Domingo a Tezanos 2004 i CIS, Baròmetres d'opinió.

La situació territorial també sembla incidir sobre les opcions de consciència de les persones enquestades. A la Taula 1 es pot observar una distribució extremadament de la proporció de no creients entre les diverses Comunitats Autònomes de l'Estat espanyol. Entre les que compten amb un major percentatge de persones no creients hi trobem Catalunya (39,0%), País Basc (33,3%) i les Illes Balears (32,9%). Per contra, on aquestes xifres són menors és a Múrcia (9,2%), Aragó (16,0%), Castella-La Manxa (16,6%) i Extremadura (16,6%).

Taula 1. Adscripció a opcions de consciència segons Comunitats Autònomes

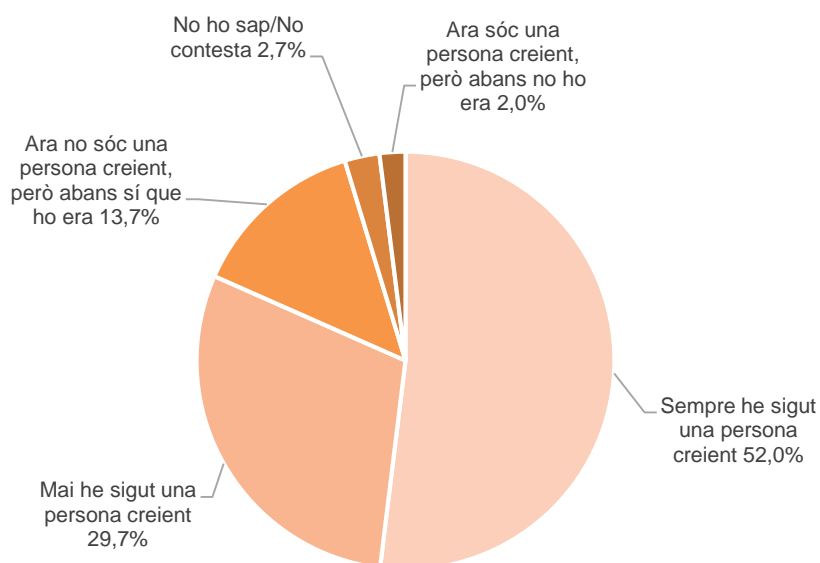
	Religiosa	No religiosa	NC
Andalusia	78,5%	20,9%	0,5%
Aragó	83,0%	16,0%	1,0%
Astúries (Principat d')	72,5%	26,0%	1,5%
Balears (Illes)	66,4%	32,9%	0,7%
Canàries	76,7%	21,1%	2,2%
Cantàbria	73,6%	22,9%	3,5%
Castella i Lleó	79,6%	17,9%	2,5%
Castella-La Manxa	81,5%	16,6%	1,9%
Catalunya	58,1%	39,0%	2,9%
Comunitat Valenciana	73,2%	25,0%	1,8%
Extremadura	83,2%	16,6%	0,1%
Galícia	80,8%	17,3%	1,9%
Madrid (Comunitat de)	59,6%	28,8%	11,6%
Múrcia (Regió de)	90,8%	9,2%	-
Navarra (Comunitat Foral de)	67,6%	29,5%	2,9%
País Basc	64,8%	33,3%	2,0%
Rioja (La)	73,7%	25,0%	1,4%
Ceuta	--	--	--
Melilla	--	--	--

Font: CIS, Baròmetres d'opinió (postelectorals autonòmiques 2012 i 2015).

Les opcions de consciència poden canviar (o no) al llarg de la vida, és important conèixer amb quina freqüència i en quina direcció es produeixen aquests canvis per determinar l'evolució de les opcions de consciència de la població. Actualment el Centre d'Estudis d'Opinió, a través del seu baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la diversitat, recopila informació sobre la permanència i els canvis en les opcions de consciència de les persones catalanes.

Tal com ens mostra el Gràfic 4, més de la meitat de la població declara que sempre ha estat una persona creient. Per altra banda, gairebé el 30% afirma que mai ha estat una persona creient. Per tant, més del 81% dels i de les enquestades no ha modificat les seves opcions de consciència al llarg de la seva vida. D'entre les que sí que manifesten haver-ho fet, hem de destacar el 13,7% que declara que ara no és una persona creient, malgrat que en un passat ho havia sigut. Per la seva banda, únicament el 2% declara haver passat de ser una persona no creient a una persona creient.

Gràfic 4. Permanència i canvi de l'adscripció a opcions de consciència. Catalunya, %, 2014

Font: CEO. Baròmetre sobre la religiositat i la gestió de la diversitat. 2014

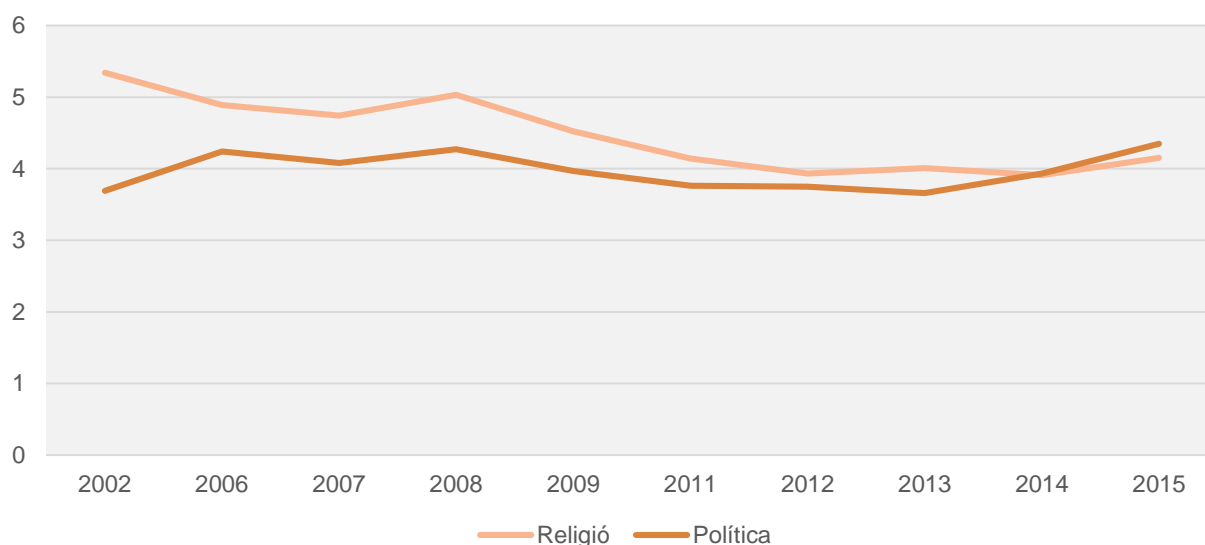
Religiositat

Al llarg dels últims anys, el nivell de religiositat de les persones enquestades pel CIS ha experimentat una davallada lleugera però constant. No és fins l'any 2014 que sembla que la tendència a la baixa s'ha revertit, si bé aquesta afirmació ha de ser contrastada amb les dades que es recullin al llarg dels pròxims anys. El Gràfic 5 recull els resultats d'una pregunta realitzada en els baròmetres del CIS, en la que es demanava a les persones enquestades que valoressin, en una escala del 0 al 10, el nivell d'importància d'alguns aspectes de la seva vida, entre els quals hi havia la religió. Al gràfic també hem volgut incorporar les dades corresponents al nivell d'importància de la política, per tal de poder tenir un marc comparatiu.

Així doncs, mentre que la religió, tal i com hem comentat, tendeix a ser cada vegada menys important per a les persones enquestades (l'any 2000 la importància que s'atorgava a la religió era de 5,2 sobre 10, mentre que el 2015 havia decaïgut fins el 4,15) la política, que també havia experimentat una caiguda força constant des del 2002, experimentà un lleuger repunt a partir del 2013, gràcies al qual ha passat de tenir un nivell d'importància de 3,69 a l'inici del període estudiat al 4,35 del 2015.

Possiblement, una de les dades més rellevants que ens ofereix el gràfic és que, durant el 2015, i per primera vegada en el període de temps estudiat, la política s'ha situat com a quelcom més important que la religió per a les persones enquestades.

Gràfic 5. Importància de la religió i la política a la vida (0:poc; 10:molt)

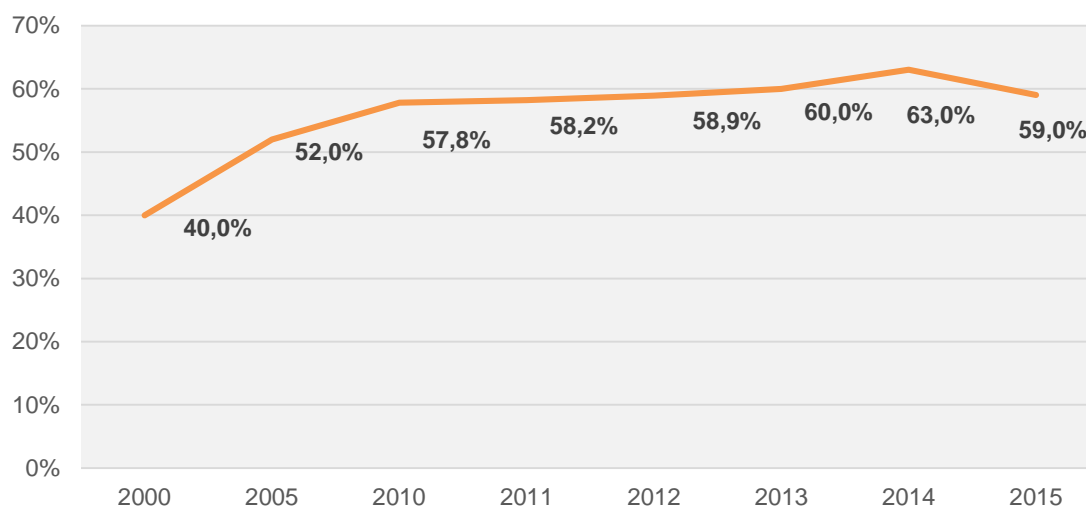

Font: Elaboració pròpia a partir CIS, Baròmetres d'opinió

Les persones que es declaren com a creients no practicants a l'Estat espanyol ha experimentat una tendència general a l'alça durant el període 2000-2015. Entenem com a creients no practicants aquells que no assisteixen mai o gairebé mai als oficis religiosos. Com s'observa al Gràfic 6, entre el 2000 i el 2014 es produeix un increment dels creients no practicants, especialment accentuada entre els anys 2000 i 2005. Aquesta tendència és interrompuda el 2015, quan per primera vegada aquesta xifra disminueix, caldrà veure l'evolució de les dades al llarg dels pròxims anys per determinar si aquesta reducció es manté o es tracta simplement d'un fenomen conjuntural.

En termes globals, la població creient no practicant ha passat de representar el 40% a gairebé el 60% durant el 2015.

Gràfic 6. Evolució dels creients no practicants a l'Estat espanyol (creients que no assisteixen mai o gairebé mai als oficis religiosos), %, 2000-2015

Font: Elaboració pròpia a partir CIS, Baròmetres d'opinió.

Les dades que hem presentat fins ara ens indiquen que, en termes generals, es manté la tendència a una secularització cada vegada més elevada de la societat catalana i espanyola, que es manifesta en un progressiu increment de les opcions de consciència no religioses. Tot i això, algunes de les dades, com la importància de la religió en la vida de les persones, poden fer-nos matisar aquesta afirmació. Tot i això, caldrà veure les dades dels pròxims anys per determinar si aquesta tendència secular es consolida o es reverteix.

2. Finançament

L'estudi més recent del CIS centrat en la religiositat va ser publicat al febrer de l'any 2008 (*Religiositat*, estudi 2752). Al llarg d'aquest monogràfic es recull l'opinió de la població sobre el finançament de les religions per part del govern espanyol. Segons aquestes dades, l'any 2008 gairebé la meitat de la població es mostrava contrària que l'Estat contribuís al finançament de les confessions religioses, és a dir, es mostrava partidària de la laïcitat de l'Estat en l'àmbit referent al finançament de les confessions religioses. Per altra banda, entre les persones que es mostraren partidàries que l'Estat ajudés a finançar les institucions religioses, trobem un 24% a favor que aquesta contribució fos equitativa entre totes les confessions religioses, mentre que la proporció restant opinava que s'hauria de donar ajuda econòmica només a l'església Catòlica. En aquest àmbit, trobem diferències significatives entre les persones segons la seva adscripció a opcions de consciència (religioses i no religioses). Més d'un 80% de les persones que es declaraven no adscrites a opcions de consciència religioses eren contràries al finançament de les religions per part de l'Estat. Entre les persones que es declararen adscrites a opcions de consciència religioses, un 40% eren partidàries del no finançament de les confessions religioses per part del govern. Per tant, si bé podem apreciar que les persones adscrites a una opció de consciència religiosa són notablement més partidàries que l'Estat contribueixi al finançament religiós, és destacable que gairebé la meitat d'aquest col·lectiu aposti per un model laic de finançament.

No tenim dades més recents centrades en aquest àmbit, i no podem saber amb exactitud fins a quin punt les xifres recollides anteriorment s'han vist modificades al llarg dels últims vuit anys, un període marcat per intensos canvis econòmics i socials. Tot i això, podem extreure algunes conclusions de l'anàlisi de l'assignació tributària a l'església Catòlica, que mirarem d'analitzar a continuació.

Assignació tributària

L'Estat destina una partida dels pressupostos generals a l'església Catòlica: una quantitat monetària determinada per mitjà de la declaració de la renda de les persones físiques. Quan un contribuent fa la declaració de renda té l'opció de destinar un 0,7% de la seva assignació tributària a l'església Catòlica, a altres fins socials, o a les dues opcions (amb el que es destina un 0,7% de la quota íntegra al sosteniment econòmic de l'església Catòlica i un altre 0,7% a activitats d'interès social), o no manifestar-se a favor de cap opció i destinar aquest percentatge als pressupostos generals.

Aquest model d'assignació tributària ha presentat algunes variacions en les dues últimes dècades: el 1999 s'introdueix l'opció de col·laborar amb l'Església catòlica i amb altres fins socials mitjançant l'assignació a les dues opcions, i l'any 2007 s'incrementa el coeficient d'assignació tributària del 0,52% al 0,7%, data en la qual s'elimina el complement pressupostari pel qual la quantitat final que l'Església Catòlica rebia per aquest concepte era superior a la suma del que els declarants hi destinaven a partir de les seves assignacions.

Si observem les dades de la taula presentada, podem comprovar que els imports a partir de l'any 2007 són superiors als dels anys anteriors. Aquest fet s'explica pel canvi respecte al coeficient d'assignació tributària (del 0,52% passa al 0,7%, com dèiem). Des de l'any 1999, són majoritàries les declaracions en les quals es consigna exclusivament l'assignació tributària a altres fins socials, incrementant-se, en el període 1999-2012, més d'un 6%. La proporció de contribuents que no fan cap assignació es manté relativament constant (al voltant del 30%) al llarg dels anys, si bé podem apreciar una lleu reducció en els darrers anys fiscals. La proporció de declaracions en què s'opta exclusivament per l'assignació tributària a l'Església Catòlica no arriba al 20%, percentatge que ha disminuït des de l'any 2000 gairebé 8 punts percentuals. No obstant això, observem com s'incrementa el percentatge de declaracions en què els contribuents indiquen ambdues opcions (Església Catòlica i altres fins socials), en 6 punts percentuals en aquest període descrit, presentant a més, una tendència a incrementar-se al llarg dels últims tres anys registrats.

Si fem referència a les xifres absolutes, al llarg de l'últim any registrat (2012) més de 226 milions d'euros van ser destinats al finançament de l'església Catòlica, mentre que gairebé 280 milions d'euros es destinaren a altres fins. Podem observar que els fons destinats a altres fins no han deixat d'augmentar entre el període 2007-2012, amb una excepció entre els anys 2009 i 2010, mentre que aquells destinats a l'Església Catòlica presenten una tendència més irregular i, si bé entre el 2007 i el 2008 es percep un increment d'assignació destinada a la institució religiosa, a partir del 2008 es produeix una constant davallada, que disminueix gairebé 5 milions d'euros els ingressos públics de l'església Catòlica,

i que no és revertida fins al 2012, any en el qual l'assignació a l'església Catòlica es torna a incrementar.

Taula 2. Evolució de l'assignació tributària a l'església Catòlica i altres fins d'interès social. IRPF 1998-2012

	Declaracions				Quota íntegra (€)	
	Església Catòlica	Altres fins	Ambdues opcions	Sense assignació	Església Catòlica	Altres fins
1998	36,6%	29,2%	--	34,1%	97.220.000	61.671.000
1999*	29,3%	29,5%	10,3%	30,7%	88.564.000	65.727.000
2000	27,4%	30,0%	11,6%	30,8%	97.737.000	86.572.000
2001	22,1%	31,6%	11,2%	35,1%	95.690.000	105.583.000
2002	22,4%	32,6%	11,8%	33,0%	105.991.000	115.237.000
2003	21,9%	32,4%	11,6%	34,2%	105.700.000	114.300.000
2004	22,1%	33,5%	11,5%	32,9%	117.700.000	127.200.000
2005	22,0%	33,8%	11,4%	32,8%	133.000.000	144.600.000
2006	21,7%	32,6%	11,7%	34,0%	160.200.000	167.900.000
2007**	21,7%	34,1%	12,7%	31,5%	221.300.000	245.500.000
2008**	21,1%	34,4%	13,1%	31,4%	230.000.000	264.400.000
2009**	20,9%	35,0%	12,8%	30,3%	227.400.000	267.000.000
2010**	21,1%	34,7%	14,6%	29,6%	226.000.000	262.300.000
2011**	20,1%	35,4%	14,8%	29,7%	225.200.000	271.000.000
2012**	19,3%	36,0%	15,7%	29,0%	226.700.000	278.400.000

Font: Memòria de l'Administració Tributària (diversos anys)

(*) A partir de l'any 1999 es pot col·laborar amb les dues opcions (església Catòlica i altres fins d'interès social).

(**) Les dades del 2007 no són comparables amb les d'exercicis anteriors a causa de la reforma de l'impost que va entrar en vigor en aquest any, i al canvi del percentatge de la quota íntegra destinat al sosteniment de l'església Catòlica.

Sacerdots assalariats de l'Estat

A dia d'avui, l'Estat també compta amb sacerdots assalariats, que sobretot duen a terme la seves funcions en hospitals públics, presons i a les forces armades. Si bé les dades públiques existents sobre aquesta realitat són escasses, segons l'Observatori de la Laïcitat, existeixen en el conjunt de l'Estat un total de 415 capellans que treballen en hospitals a temps parcial o complert, 146 sacerdots que prestaren serveis religiosos a les presons, suposant un cost d'uns 300.000€ durant l'exercici del 2013, i 74 capellans castrenses, 2 vicaris episcopals i 1 arquebisbe castrense. L'any 2015 el servei d'aquests sacerdots va suposar per l'Estat una despesa de 470.000€.

3. Educació

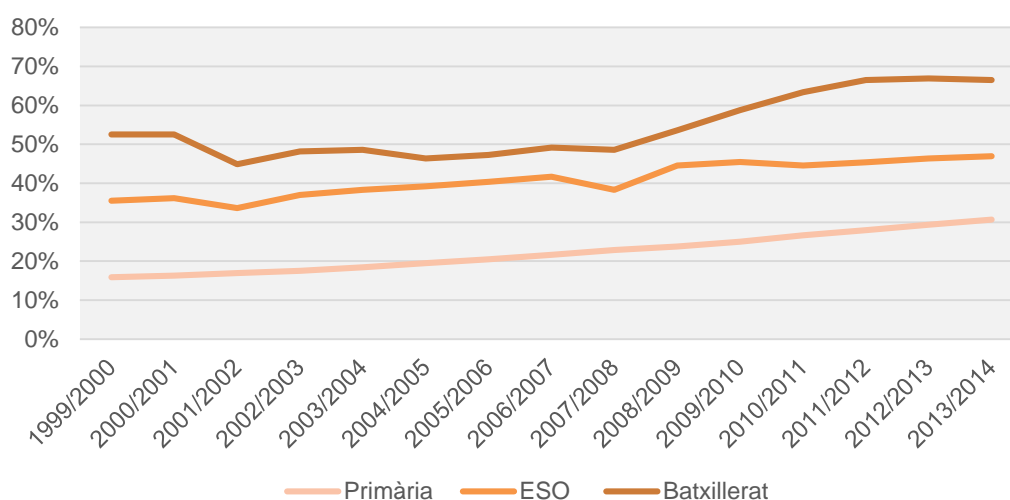
Assignatura de religió

El curs 2013-2014 és l'últim del qual tenim dades sobre l'assignatura de religió. En el conjunt de l'Estat, es pot observar que a primària, un 30,7% dels alumnes realitzen activitats alternatives a la religió. Aquesta xifra s'eleva fins al 47% en el cas dels estudiants d'ESO, i fins el 66,5% al batxillerat. Durant el període analitzat, i tal com es pot observar al Gràfic 7, a totes les etapes formatives es pot observar un progressiu increment del nombre d'estudiants que opten per cursar activitats alternatives a la religió.

Tot i això, cal també mencionar que en el cas del batxillerat, entre els cursos 2011-2012 i 2013-2014 s'ha produït un estancament del creixement dels estudiants que cursen activitats alternatives a la religió, si bé també és cert que entre els cursos 2007-2008 i 2010-2011 el creixement al batxillerat fou la més accentuada dels tres nivells formatius analitzats.

Existeixen, per altra banda, diferències rellevants segons els tipus de centres. Per una banda, als centres públics gairebé el 60% dels alumnes no cursen religió. En els centres privats, en canvi, aquesta xifra es redueix fins poc més del 22%. És en els centres privats concertats on podem apreciar una proporció més baixa d'estudiants que no cursen activitats alternatives a la religió, representant poc menys del 21% dels alumnes d'aquests centres.

Gràfic 7. Evolució alumnat que va cursar activitats alternatives, segons nivell educatiu, 1999-2014

Font: MECD, Las cifras de educación en España. Estadísticas e indicadores. La enseñanza de la religión, diversos anys.

De nou, es presenten diferències destacables entre les diverses Comunitats Autònomes de l'Estat espanyol. A la Taula 3 veiem que aquelles comunitats que presenten una major proporció d'alumnes que cursen activitats alternatives a la religió són Catalunya (70,8%), el País Basc (58,8%) i les Illes Balears (57,9%), mentre que les que mostren una menor proporció d'aquests alumnes són Andalusia (33,5%), Extremadura (34,4%) i Castella i Lleó (36,0%).

Així doncs, es pot observar una correlació entre les comunitats que presenten més persones que declaren tenir una adscripció de consciència no religiosa (veure Taula 1) i les que compten amb un major nombre d'estudiants que cursen activitats alternatives. No obstant, aquesta correlació no es dona en el cas contrari, ja que mentre que les comunitats que compten amb un menor nombre de persones no creients (Múrcia, Aragó, Castella-La Manxa i Extremadura) no es corresponen a les que disposen de menys alumnes que realitzen activitats alternatives, com acabem de veure.

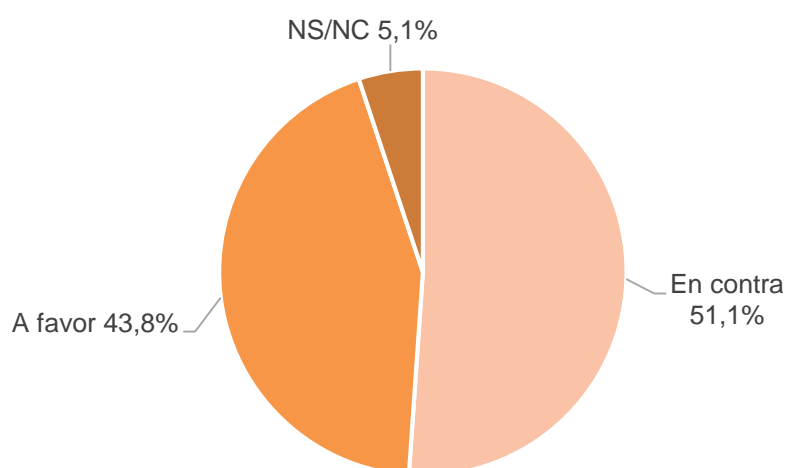
Taula 3. Alumnat que va cursar l'assignatura de religió i activitats alternatives, segons comunitats autònomes, curs 2013-2014, %

	Activitats alternatives	Ensenyament de religió
Andalusia	33,5%	66,4%
Aragó	41,5%	58,4%
Astúries (Principat d')	46,4%	53,5%
Balears (Illes)	57,9%	42,0%
Canàries	40,5%	59,4%
Cantàbria	40,6%	59,4%
Castella i Lleó	36,0%	63,9%
Castella-La Manxa	43,5%	56,4%
Catalunya	70,8%	29,1%
Comunitat Valenciana	48,5%	51,4%
Extremadura	34,4%	65,5%
Galícia	45,4%	54,6%
Madrid (Comunitat de)	49,0%	50,9%
Múrcia (Regió de)	51,6%	48,3%
Navarra (Comunitat Foral de)	51,0%	48,9%
País Basc	58,8%	41,1%
Rioja (La)	37,6%	62,3%
Ceuta	36,9%	63,0%
Melilla	53,3%	46,6%
TOTAL	51,2%	48,0%

Font: MEC, Las cifras de educación en España. Estadísticas e indicadores. La enseñanza de la religión. Curs 2013-2014

Un altra dada que hem volgut recollir, en aquest cas extreta del Baròmetre sobre la religiositat i la diversitat religiós del CEO i, per tant, referent a l'àmbit de Catalunya, és la del posicionament respecte la possibilitat que les famílies puguin sol·licitar que els seus fills aprenguin la religió pròpia a l'escola. El Gràfic 8 ens mostra que un 51,1% de les persones enquestades estan es posicionen en contra, mentre que un 43,8% ho fa a favor.

Gràfic 8. Posicionament envers la possibilitat que les famílies puguin sol·licitar a l'escola que els seus fills/es rebin classes de religió. Catalunya, %, 2014

Font: CEO. Baròmetres sobre la religiositat i la gestió de la seva diversitat. 2014

Capelles en les universitats públiques

Actualment, en el conjunt de les universitats públiques de l'Estat espanyol existeixen 33 capelles, segons dades de l'Observatori del Laïcisme. La majoria d'aquests espais de culte es concentren a la Comunitat de Madrid. Concretament, són la Universidad Complutense de Madrid (UCM), amb 8 capelles, i la Universidad Politécnica de Madrid (UPM), amb 9 capelles, les que compten amb un major nombre d'aquests espais. En total, les universitats de Madrid concentren 22 de les 33 capelles existents a tot l'Estat.

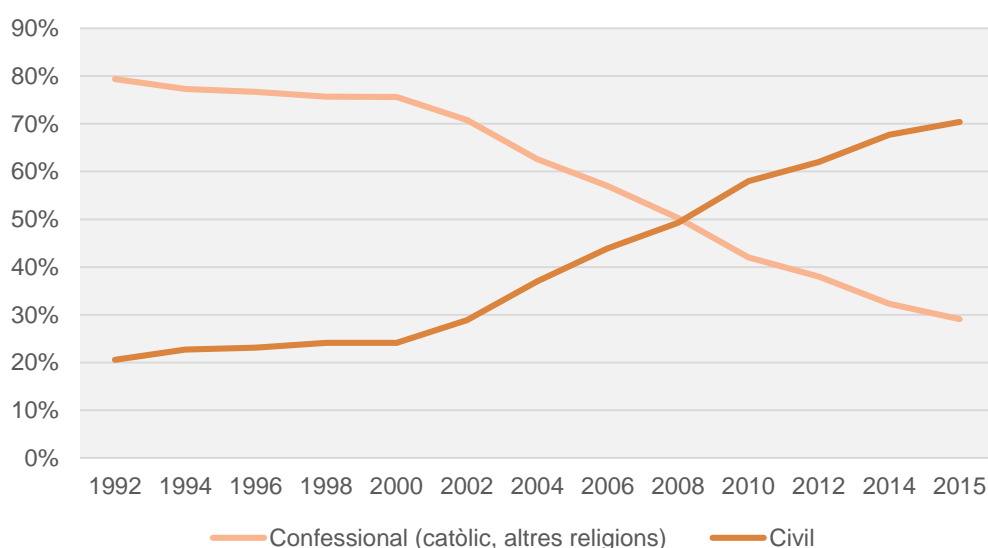
Cal remarcar que l'existència d'espais de culte a les universitats no respon a un requeriment legal. Tot i això, segons l'Acord de la Santa Seu de 1979 sobre ensenyament, l'Església pot realitzar actes religiosos en locals i espais de les universitats públiques, sempre i quan s'acordi amb l'autoritat dels mencionats centres.

4. Ritus de pas

Els ritus de pas també poden ser un indicador efectiu del nivell de religiositat de la societat. Al llarg d'aquest apartat ens fonamentarem sobretot en el matrimoni, un ritual que al nostre territori es troba tradicionalment associat al culte catòlic, però que ha experimentat considerables modificacions al llarg dels últims anys.

El Gràfic 9 ens mostra l'evolució dels matrimonis entre els anys 1991 i 2015 segons la seva tipologia. Aquestes dades ens indiquen que, a l'inici del període analitzat, el 79,4% dels matrimonis eren de caràcter confessional, mentre que el 20,6% eren matrimonis civils. L'any 2015, la tendència s'havia invertit completament, havent-hi un 70,4% de matrimonis civils, enfront d'un 29,1% de confessionals.

Gràfic 9. Evolució de matrimonis segons tipologia, %, 1991-2015

Font: Elaboració pròpia a partir INE, Moviment Natural de la població.

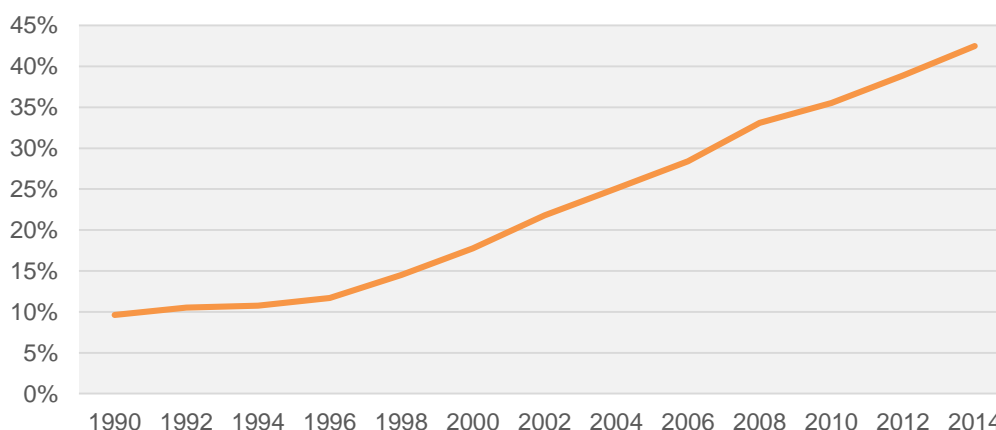
L'anàlisi segons Comunitats Autònomes també ens mostra certa distribució desigual dels matrimonis segons la seva tipologia. En aquest cas, on trobem una proporció més elevada de matrimonis civils és a Catalunya (84,6%), Illes Balears (82,9%) i País Basc (78,9%), mentre que on la proporció d'aquests és menor és a Extremadura (54,2%), Castella-La Manxa (57,6%) i Ceuta (58,1%).

Taula 4. Matrimonis segons forma de celebració, Comunitats Autònomes, 2015

	Civil	Confessional (catòlic, altre religió)
Andalusia	59,1%	40,9%
Aragó	63,8%	36,2%
Astúries (Principat d')	72,3%	27,7%
Balears (Illes)	82,9%	17,1%
Canàries	78,6%	21,4%
Cantàbria	74,4%	25,6%
Castella i Lleó	63,2%	36,8%
Castella-La Manxa	57,6%	42,4%
Catalunya	84,6%	15,4%
Comunitat Valenciana	76,6%	23,4%
Extremadura	54,2%	45,8%
Galícia	72,5%	27,5%
Madrid (Comunitat de)	68,8%	31,2%
Múrcia (Regió de)	60,4%	39,6%
Navarra (Comunitat Foral de)	75,6%	24,4%
País Basc	78,9%	21,1%
Rioja (La)	66,9%	33,1%
Ceuta	58,1%	41,9%
Melilla	74,8%	25,2%
TOTAL	70,4%	29,1%

Font: Elaboració pròpia a partir INE, Moviment Natural de la població.

També s'ha produït, al llarg de les últimes dècades, un destacable increment dels naixements fora del matrimoni, que s'ha accelerat sobretot entre els anys 1996 i 2014. Segons les últimes dades disponibles, el 42,5% dels infants són nascuts fora del matrimoni. Aquesta xifra representava únicament el 9,6% el 1990.

Gràfic 10. Naixements fora del matrimoni, %, 1990-2014

Font: Elaboració pròpia a partir INE, Moviment Natural de la població.

5. Conclusions

Avui dia, una de cada quatre persones a l'Estat espanyol es declara no adscrita a cap religió, és a dir, és no creient o bé atea. Aquesta xifra ha augmentat al llarg de les darreres dècades. L'any 1980 únicament el 8,5% de la població es declarava no creient o atea, una proporció que s'ha incrementat fins al 25,8% actual.

Actualment, l'edat condiciona la definició vers l'opció de consciència de les persones, gairebé la meitat de les persones d'entre 18 i 34 anys afirmen ser no creients o ateus, mentre que aquesta xifra és només del 8,3% entre les persones majors de 65 anys.

En les diverses Comunitats Autònomes també es presenten diferències importants: Catalunya, el País Basc i les Illes Balears són els territoris que compten amb un major nombre de persones que s'adscriuen a opcions de consciència religioses, per contra, és a Múrcia, Aragó, Castella-La Manxa i Extremadura on aquesta proporció de persones és menor.

Si ens centrem en l'àmbit de Catalunya, el 52% de les persones enquestades pel CEO manifesten que són creients i sempre ho han estat, mentre que un 29,7% mai ha sigut una persona creient. A més, cal destacar que un 13,7% afirma que ara no és una persona creient, però que ho havia estat, per la seva banda, un 2% és creient, però abans no ho havia sigut.

Amb el pas dels anys, la importància que les persones enquestades atorguen a la religió ha disminuït progressivament. L'any 2002 la religió era valorada amb un 5,34 (escala del 0 al 10, on 0 és molt poc important i 10 molt important), aquesta xifra disminuï fins al 4,15 el 2015. Malgrat aquest fet, cal assenyalar un lleuger repunt entre el 2014 i el 2015. Per contra, la política ha anat consolidant la seva importància entre el 2013 i el 2015, superant per primera vegada a la religió.

El nombre de creients no practicants també s'ha incrementat amb el pas del temps, passant de representar una proporció del 40% l'any 2000 al 59% del 2015. Tot i això, també hem de destacar una lleugera disminució d'aquesta xifra entre el 2014 i el 2015.

Si ens referim ara a l'assignació tributària a l'església Catòlica, podem observar que, durant el 2012 (últim any del qual comptem amb dades), més de 226 milions d'euros van ser destinats a l'església Catòlica, mentre que més de 280 milions es destinaren a altres fins socials. Fixant-nos en l'evolució, cal dir que entre el període 2007-2012 els fons destinats a altres fins s'han incrementat. Els recursos destinats a l'església Catòlica, no obstant això, evolucionen de manera més irregular. Entre el 2007 i el 2008 es presenta un increment de la seva assignació,

però després es produeix una davalla sostinguda fins al 2012, moment en el qual torna a incrementar-se.

Si ens centrem en la vinculació entre la religió i el sistema educatiu, es pot observar que, en el conjunt de l'Estat i durant el curs 2013-2014, un 30,7% d'alumnes de primària realitzaven activitats alternatives a la religió, una xifra que s'incrementava fins al 47% en el cas dels estudiants d'ESO i fins al 66,5% al batxillerat. En termes generals, el nombre d'estudiants que cursen activitats alternatives a la religió s'ha incrementat al llarg dels últims anys.

Segons el tipus de centre, es poden observar diferències importants entre aquestes dades. Als centres públics, el 60% dels estudiants cursen activitats alternatives, una xifra que disminueix fins al 22%. És als centres privats concertats on s'observa una proporció més baixa d'estudiants que no cursen religió, sent aquesta de menys del 21%.

Pel que fa als ritus de pas, ens hem volgut centrar en la tipologia dels matrimonis. En aquest sentit, s'ha produït un descens notable dels matrimonis confessionals, que han passat de representar el 79,4% del total l'any 1992 al 29,1% el 2015. Per contra, els matrimonis civils han experimentat el fenomen contrari, passant de ser el 20,6% del total a representar l'actual 70,4%. Avui en dia, gairebé 3 de cada 4 matrimonis són aconfessionals.

És a Catalunya, el País Basc i a les Illes Balears on actualment hi ha un percentatge més elevat de matrimonis civils, mentre que a Extremadura, Castella-La Manxa i Ceuta és on el percentatge és més reduït.

Per la seva banda, els naixements fora del matrimoni també han experimentat una evolució positiva al llarg de les últimes dècades, passant de representar el 9,61% l'any 1990 al 42,5% el 2014.